

Burgemeester van Roijensingel 6

Zwolle

Inleiding

objectgegevens

Adres: Burgemeester van Roijensingel 6
Postcode: 8011CS Zwolle
X Y coördinaten: 202.720 502.580
Status: Rijksmonument (nr. 509847)
Onderzoek: Bouwhistorische verkenning met waardestelling
Functie: Woonhuis (nu kantoorpand)
Bouwjaar: 1882-1883
Architect: I. Gosschalk

Op dit moment worden plannen gemaakt voor een verbouwing van het Rijksmonument Burgemeester van Roijensingel 6 in Zwolle. De villa is in 1882-'83 gebouwd als woonhuis voor het gezin van Salomon Levi Cohen en ontworpen door architect Isaak Gosschalk. Vanwege de monumentenstatus is aan ARCX gevraagd om een bouwhistorische verkenning met waardestelling uit te voeren. Het bouwhistorisch onderzoek geeft inzicht in de bouwgeschiedenis op hoofdlijnen, de bewaard gebleven historische structuur en de aanwezige cultuurhistorische waarden. Aan de hand van de resultaten kan bepaald worden waar ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen en welke cultuurhistorische waarden bij toekomstige veranderingen in het geding kunnen zijn.

plan van onderzoek

Het onderzoek heeft plaatsgevonden conform de Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek van april 2009 en werd uitgevoerd in samenwerking met Belfort Bureau voor Cultuurhistorie en Monumenten uit Doetinchem.

Het onderzoek was opgebouwd uit een aantal onderdelen. Allereerst zijn de relevante en beschikbare gegevens uit de literatuur en archieven geraadpleegd. Bij het Historisch Centrum Overijssel in Zwolle is de negentiende-eeuwse bouwaanvraag met bijbehorende stukken bekeken. In de verschillende digitale beeldbanken zijn vervolgens historische afbeeldingen, foto's en (kadastrale) kaarten verzameld.

Vervolgens is het gebouw op locatie onderzocht, waarbij op grond van de vormgeving van het exterieur, de afwerking van het interieur en de zichtbare bouwsporen, de belangrijkste veranderingen en verbouwingen gedocumenteerd zijn. Het gebouw is bezocht op vrijdag 18 juni 2021. Er is geen destructief onderzoek uitgevoerd.

digitale rapportage op www.tijdbeeld.com

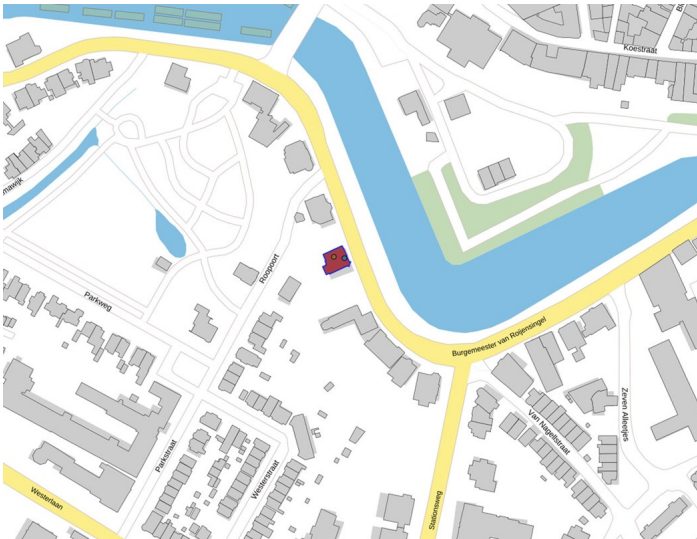
De onderzoeksresultaten zijn vastgelegd en aangeleverd via de website TIJDBEELD. Op www.tijdbeeld.com zijn alle gegevens chronologisch geordend en digitaal gepresenteerd in opeenvolgende vensters in de tijdlijn en voorzien van een waardering. De directe link naar de rapportage is: <http://www.tijdbeeld.com/project/burgemeester-van-roijensingel-6>

De rapportage blijft voor onbepaalde tijd via de website ontsloten. Hoewel via de website (downloads) een PDF-versie van het rapport gegenereerd kan worden, is dit hoofdzakelijk bedoeld als archieffunctie. Tekst en afbeeldingen zijn optimaal te bekijken via bovenstaande link.

Afbeelding 1 van 3

Het onderzochte pand Burgemeester van Roijensingel 6.

Afbeelding 2 van 3

Situering van het pand op de huidige topografische ondergrond (Bag viewer).

Afbeelding 3 van 3

Recente luchtfoto (Google Maps).

beschrijving

De villa is gesitueerd aan de Burgemeester van Roijensingel tussen de Roopoort en de Stationsweg en staat op een ruim perceel met een diepe achtertuin. Het terrein is aan de voorzijde van de weg afgescheiden met een ijzeren hekwerk op een gemetseld voetmuurtje.

Het huis is gebouwd op een vrijwel vierkante plattegrond en telt boven een souterrain twee bouwlagen en een zolderverdieping onder een afgeplat schilddak. Het dak is gedekt met gesmoorde kruispannen en rondom voorzien van dakkapellen van verschillend formaat. In het zuidelijk dakschild zijn drie dakramen aangebracht. Schuin op de hoek van de voorgevel en linker zijgevel is een hoektoren opgetrokken onder een met leien gedekt schilddak.

Omdat de achtertuin lager ligt dan het maaiveld van de Burgemeester van Roijensingel beslaat het souterrain in de gevels aan de voorzijde een halve bouwlaag en aan de linker- en achterzijde een volledige bouwlaag. Aan de achterzijde is het souterrain een stuk uitgebouwd met daarboven een serre. Het platte dak van de serre vormt een dakterras dat is afgezet met een ijzeren hekwerk tussen houten stijlen. De serre is vanaf de tuin bereikbaar via een trap met gietijzeren balusters en trappalen.

Het exterieur van de villa is zeer rijk gedecoreerd en vormgegeven in een eclectische bouwstijl, met hoofdzakelijk invloeden uit de neo-Hollandse en de neo-Franse renaissance, gecombineerd met fantasie-decoraties. De gevels zijn ter hoogte van het souterrain gepleisterd en voorzien van schijnvoegen. Daarboven zijn de gevels opgetrokken in rode verblendsteen met gepleisterde sier- of spekbanden, water- en cordonlijsten, hoekblokken en aanzet- en sluitstenen. Het rechter deel van de voorgevel is uitgevoerd als rijk gedecoreerde topgevel met in de top het jaartal 1883.

Centraal in de rechter zijgevel bevindt zich de hoofdentree in de vorm van een opengewerkt portaal op een bordes, bereikbaar via een hardstenen trap en afgezet met een hardstenen balustrade. Het souterrain is toegankelijk via een deur links in de linker zijgevel.

Zie de uitgebreide beschrijving uit het Rijksmonumentenregister voor een meer gedetailleerde uiteenzetting van de indeling, afwerking en decoratie van het exterieur. Deze is als bijlage onder 'downloads' toegevoegd. Zie voor de huidige indeling de plattegronden van de bestaande situatie van De Bruin Architecten van 12-05-2021. De indeling en interieurafwerking worden in de tijdlijn nader toegelicht binnen de context en chronologie van de bouwgeschiedenis.

Afbeelding 1 van 14

Voorgevel en rechter zijgevel vanaf de Burgemeester van Roijensingel.

Afbeelding 2 van 14

Detail van de geveltop rechts in de voorgevel. Het jaartal 1883 in de top verwijst naar het jaar van voltooiing van de bouw van de villa.

Afbeelding 3 van 14

Op de hoek van de voorgevel en linker zijgevel is over de volledige hoogte van het pand een erker uitgebouwd. Deze is rijk gedecoreerd en vormgegeven als hoektoren, met een opengewerkte bekroning c.q. loggia onder een schilddak.

Afbeelding 4 van 14

Detail van het bovenste deel van de hoektoren.

Afbeelding 5 van 14

Het terrein is aan de voorzijde afgezet met een smeedijzeren hekwerk, waarin openslaande hekjes toegang geven tot de ruimte direct aangrenzend aan de voorgevel en het pad langs de linker zijgevel ontsluiten.

Afbeelding 6 van 14

Rechter zijgevel, met centraal het rijk gedecoreerde entreeportaal, bereikbaar via een hardstenen bordes.

Afbeelding 7 van 14

Detail van het dak boven het entreeportaal, voorzien van een in zink uitgevoerde, rijk gedetailleerde balustrade.

Afbeelding 8 van 14

Het hardstenen bordes is voorzien van een terrazzovloer.

Afbeelding 9 van 14

Overzicht van het linker deel van de achtergevel. De achtergevel is opgebouwd uit drie delen die trapsgewijs ten opzichte van elkaar risaleren.

Afbeelding 10 van 14

Rechter zijgevel van de serre aan de achterzijde.

Afbeelding 11 van 14

Overzicht van de achtergevel met rechts de serre.

Afbeelding 12 van 14

Detail van de buitentrap naar de serre, met gietijzeren trappalen en balusters.

Afbeelding 13 van 14

Detail van de achtergevel boven de serre, met dubbele deuren naar het hier gelegen dakterras.

Afbeelding 14 van 14

Overzicht van de linker zijgevel, met links van het midden de toegang tot het souterrain. Links op de verdieping bevindt zich een blind venster, met links daarvan een stalen vluchtrap.

Tijdlijn

1790-1870 Historisch-stedenbouwkundige context

Tot ver in de negentiende eeuw waren de gronden aan de overzijde van de stadsgracht grotendeels onbebouwd. In de loop van de zeventiende- en achttiende eeuw werden de singels aan de zuidzijde beplant met bomen en brachten welgestelde inwoners hier hun vrije tijd door in aangelegde lusthoven met tuinhuisjes en koepeltjes. Na de bouw van het station in 1868 ontstond op het zogenaamde Klein Wezenland aaneengesloten villabebouwing. *Lees verder...*

Klein Wezenland

De omgeving van de Burgemeester van Roijensingel stond tot 1933 bekend als Klein Wezenland. Dit gebied was fysiek van de stad gescheiden door de zuidelijke bastions, de stadsgracht en het hoornwerk buiten de Sassenpoort. De aarden wallen van de bolwerken werden al vrij snel na de vrede van Munster (1648) beplant met bomen. Dit gold tevens voor de wegen (singels) langs de zuidzijde van de stadsgracht. Het Klein Wezenland zelf was eeuwenlang in gebruik als weidegebied en hooiland.

In de achttiende eeuw werden hier door de welgestelde burgerij stukjes grond gekocht, waar vervolgens (moes)tuinen werden aangelegd met daarop enkele tuinhuizen, koepeltjes en prieeltjes. Zo stond in 1832 ter plaatse van het perceel van Burgemeester Roijensingel 6 een huis dat eigendom was van Douairière Plettenberg, met daarachter drie kleinere koepels. Kort voor 1882 waren deze lusthoven eigendom van kantonrechter Lambertus Johannes Rietberg. Vanuit de hoven keek men niet alleen uit op de stadsgracht, aan de oostzijde grensden ze tevens aan het water van een 'niet vischrijke kolk'. De tuinen waren ontsloten via het straatje 'Roopoort', waarvan de naam nog herinnert aan het poortje dat hier gestaan heeft. De naamgeving 'Klein Wezenland' verwijst naar het feit dat een groot deel van het gebied aan het einde van de achttiende eeuw in het bezit kwam van het Hervormd Weeshuis.^[1]

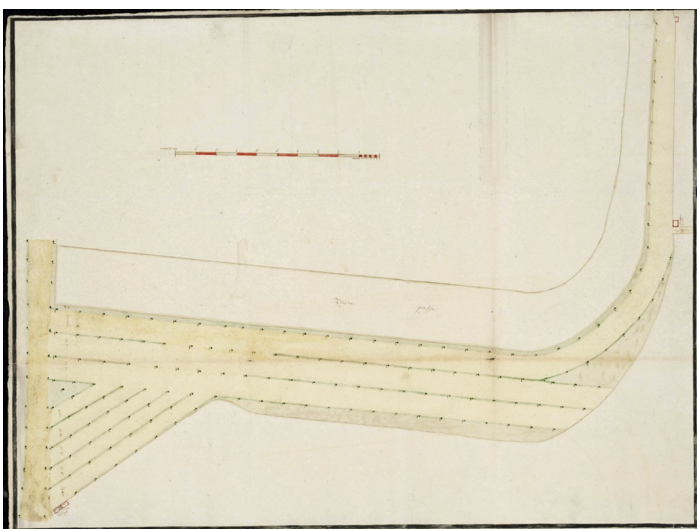
Footnotes

1. [^] [W. Huijsmans](#), 'De Roopoort', *Zwols Historisch Tijdschrift* 27, nr. 1, 2010, 19-27.

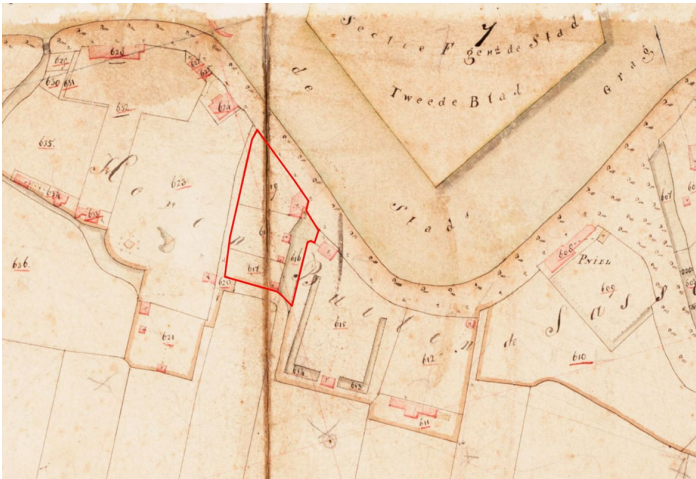
Afbeelding 1 van 3

Detail van de stadsplattegrond van Zwolle uit Atlas De Wit van 1698, gebaseerd op de kaart van Joan Blaeu uit ca. 1650 (het zuiden is rechts). De overzijde van de stadsgracht is reeds ingericht met bomenlanen. Aan de singel liggen verschillende tuinen, met daarachter uitgestrekte landerijen.

Afbeelding 2 van 3

Al voor de opheffing van de vesting en de sloop van de vestingwerken werden de wallen, bolwerken en wegen langs de stadsgracht ingericht als groene wandelpromenade. Deze kaart uit 1768 toont een ontwerp voor drie aan te leggen bomenlanen aan de zuid-westzijde van het hoornwerk buiten de Sassenpoort (HCO beeldbank).

Afbeelding 3 van 3

Uitsnede van het kadastraal minuutplan van Zwolle uit 1832 ter plaatse van de huidige Burgemeester van Roijensingel. Op de plek van het onderzochte pand (binnen het rode kader) bevonden zich destijds drie tuinen met bijbehorende tuinhuizen/tuinkoepels (RCE beeldbank).

ontwikkeling villabebouwing

In 1790 werd de vesting Zwolle opgeheven en kon worden begonnen met de stadsuitbreiding buiten de stadsgracht. Na de sloop van de vestingwerken in het begin van de negentiende eeuw, bleven de voormalige vestingterreinen aanvankelijk grotendeels onbebouwd. De totstandkoming van de langverwachte verbinding met de IJssel door de opening van de Willemsvaart in 1819 zorgde wel voor toenemend scheepvaartverkeer in de zuidelijke stadsgracht. De belangrijkste factor voor de ontwikkeling van het zuidelijk stadsdeel was echter de komst van het spoor in 1864 en de bouw van het station in 1868.

De zuidzijde van de stadsgracht werd royaal ingericht. Het Klein Wezenland voldeed aan alle voorwaarden voor het 'wonen op stand': een groene en waterrijke omgeving, een gunstige ligging ten opzichte van de binnenstad en de nabijheid van spoor- en waterverbindingen. Dit maakte het gebied tot de ideale vestigingsplaats voor rijke handelaren en hoge ambtenaren. Het stadsbestuur stimuleerde tevens de bouw van moderne villa's op ruime percelen, in de hoop dat de route van station naar de binnenstad zich zou ontwikkelen tot een fraaie stadsentree. Aan de zuidrand ontstond op deze manier aan de binnenzijde van de stadsgracht en aan de het Groot- en Klein Wezenland vanaf de jaren zestig van de negentiende eeuw een samenhangend gebied met villabebouwing die zich langs de Stationsweg uitstrekt tot aan het station.

Foto van de Burgemeester van Roijensingel omstreeks 1890, gemaakt door F.W.M. Deutmann. Na 1860 verrees hier lintbebouwing in de vorm van voorname stadsvilla's. Het onderzochte pand, de derde villa van rechts, werd gebouwd in 1882-'83 (HCO beeldbank).

1882-1883 Bouw van een villa aan het Klein Wezenland

In 1882-'83 vond in opdracht van de rijke joodse handelaar Salomon Levi Cohen de nieuwbouw van de villa plaats. Een neef van zijn vrouw Christina, de landelijke bekende architect Isaac Gosschalk, maakte in 1882 het ontwerp in zeer uitbundige eclectische stijl met hoofdzakelijk invloeden uit de neo-rennaissance. Zowel het oorspronkelijke exterieur als de indeling en een groot deel van de bijbehorende interieurafwerking uit de bouwtijd zijn tot op heden zeer gaaf bewaard gebleven. *Lees verder...*

bouw van een villa voor het echtpaar Cohen-Gosschalk

De bouwgeschiedenis van Burgemeester van Roijensingel 6 start in 1882. In september van dat jaar vroeg Salomon Levi Cohen (1838-1893) vergunning voor de bouw van een villa aan het Klein Wezenland. De rijke joodse handelaar, die onder meer actief was in de boterhandel, was in 1867 getrouwd met Christina Gosschalk (1845-1926). Samen kregen zij twee zoons en twee dochters.^[1] Cohen gaf de landelijk bekende architect Isaac Gosschalk, een volle neef van zijn vrouw, opdracht om een ontwerp te maken voor de nieuwbouw. Gosschalk ontwierp een royale villa in eclectische stijl met hoofdzakelijk invloeden uit de architectuur van de Hollandse en Franse renaissance. Met name de voorgevel (met hoektoren en topgevel) en de rechter zijgevel (met portaal en bordes) zijn rijk vormgegeven en voorzien van uitbundige decoraties. Blijkens het jaartal in de topgevel was de bouw van de villa in 1883 voltooid en kon het echtpaar Cohen, samen met hun kinderen, zwager Isaac Levi Cohen en het huispersoneel er hun intrek nemen. Ter begrenzing van het perceel en als afscheiding van de openbare weg, kwam aan de singel voor het huis een ijzeren sierhek te staan. De hoofdentree aan de rechterkant van het huis was bereikbaar via grote dubbele inrijhekkens. Daarnaast waren er kleinere hekjes geplaatst ten behoeve van de doorloop voor het huis langs en langs de linker zijgevel.

Isaac Gosschalk (1838-1907)

Izak (later Isaac) Gosschalk werd op 18 april 1838 in Amsterdam geboren als tweede zoon van de joodse arts Hijman Hartog Gosschalk en Hester Hijmans. Hij volgde vanaf 1858 een opleiding tot bouwkundige aan de Eidgenössisches Polytechnikum in Zürich, wat destijds de beste bouwkundige opleiding in Europa was. Dit was in die tijd vrij uitzonderlijk. De Polytechnische School in Delft bestond nog niet en de meeste Nederlandse bouwkundigen werden 'architect' door als tekenaar bij een gevestigd ontwerper te starten. In Zürich zal Gosschalk beïnvloed zijn door de vermaarde architect en kunsttheoreticus Gottfried Semper (1803-1879), die een sterke voorkeur had voor het toepassen van (Italiaanse) renaissance elementen in de architectuur.

Eenmaal terug in Amsterdam groeide Gosschalk uit tot de grondlegger van de neo-rennaissance in Nederland. Hij pleitte vooral voor het gebruik van de architectonische vormtaal uit de zestiende- en vroege zeventiende eeuwse Hollandse renaissance. Het ging Gosschalk niet om stijlzuivere navolgingen van historische voorbeelden, net als andere 'eclectici' ging hij vrij om met zijn inspiratiebronnen. Hij streefde naar schilderachtigheid, bewerkstelligd door een levendig gevelbeeld, afwisseling in materiaalgebruik, het aanbrengen van reliëf en een rijkdom aan ornamentiek.^[2] Deze vormtaal is in zijn ontwerp voor de villa aan de Burgemeester van Roijensingel in Zwolle duidelijk terug te zien. Als architect was Gosschalk hoofdzakelijk in Amsterdam actief. Buiten zijn ontwerp voor het huis van zijn nicht Christine Gosschalk en haar man Salomon Levi Cohen aan de Van Roijensingel, zijn er vooralsnog geen ontwerpen van Isaac Gosschalk voor Zwolse gebouwen bekend. Gosschalk verwierf vooral landelijke bekendheid met zijn ontwerpen voor grote utilitaire complexen, waarvan de Westergasfabriek (1883-'85) en Oostergasfabriek (1885-'87) in Amsterdam en het stationsgebouw in Groningen (1895-'98) de bekendste voorbeelden zijn.

Buiten zijn architectenbureau was Gosschalk zeer betrokken op wetenschappelijk en maatschappelijk gebied. Hij bekleedde onder andere posities als bestuurslid van het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap, nam later zitting in het College van Rijksadviseurs voor de Monumenten van Geschiedenis

en Kunst, was voorzitter van de Amsterdamse afdeling van de Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst, trad toe tot de Amsterdamse gemeenteraad en publiceerde talloze architectuurkritische artikelen in tijdschriften en kranten.^[3]

oorspronkelijk exterieur

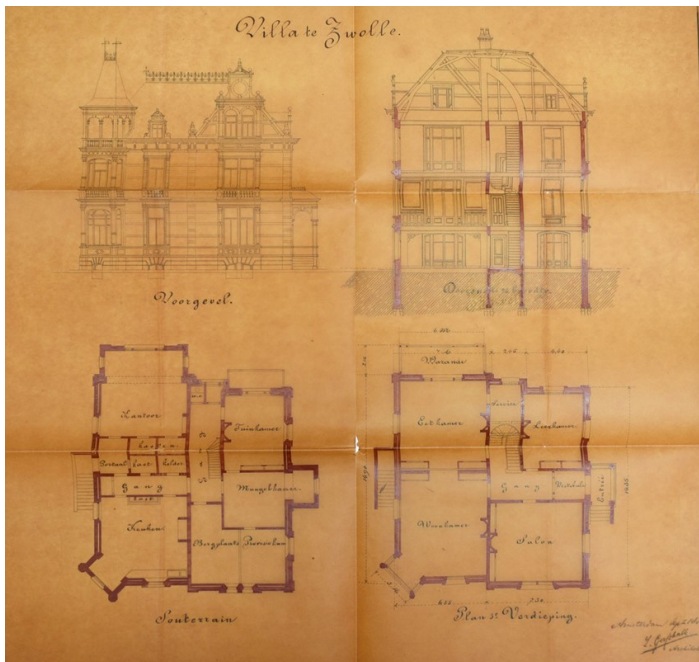
Behoudens enkele kleinschalige veranderingen, bevindt het exterieur van de neo-renaissance villa uit 1882-'83 zich nog grotendeels in oorspronkelijke staat. Op de zolderverdieping zijn meerdere vensters zelfs nog voorzien van het glas uit de bouwtijd. Waar in het ontwerp van Gosschalk in de voorgevel vensters met T-ramen staan getekend, is het hoogst onzeker of dit in 1882-'83 zo is uitgevoerd. Waarschijnlijk zijn bij de bouw alleen links in de achtergevel T-schuifvensters geplaatst. Foto's van de voorgevel en linker zijgevel van kort na de bouw tonen namelijk reeds ramen met bovenlichten zonder middenroede.

Oorspronkelijk waren de linker- en rechter zijgevel ten behoeve van de symmetrie ter hoogte van de verdieping ingedeeld met zogenaamde blinde vensters: met metselwerk gevulde venstervormige nissen. In de linker zijgevel is de rechter nis later alsnog van een venster voorzien, links daarvan is later een kleinere vensteropening ingebroken. Verder is het exterieur van enkele oorspronkelijke dakkapellen gemoderniseerd.

De houten serre aan de achterzijde met keperbogen boven geprofileerde pilasters is op het ontwerp van Gosschalk uit 1882 als 'warande' weergegeven. Het is mogelijk dat oorspronkelijk sprake was van een open veranda, die in dat geval echter al vrij kort na de bouw dichtgezet moet zijn met de huidige met glas gevulde puien met gietijzeren roeden. De ruimte wordt bij een persbericht ten behoeve van de openbare verkoop in 1908 in ieder geval reeds als serre aangeduid.

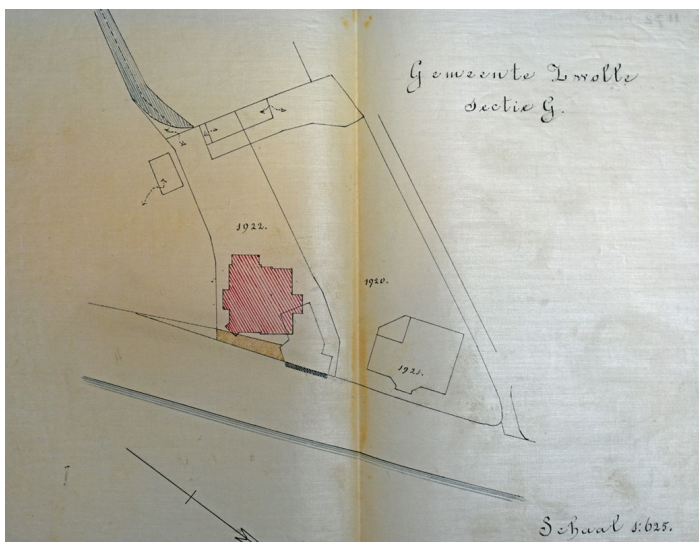
Footnotes

1. [^] *D.J. Rouwenhorst, Het cultureel erfgoed van Vastgoed Zwolle: karakteristieke huizen in Noord- en Oost-Nederland, Zwolle 1999, p. 18-25.*
2. [^] *Krabbe, C.P., D. Broekhuizen en N. Smit, Huizen in Nederland, De negentiende en twintigste eeuw, architectuurhistorische verkenningen aan de hand van het bezit van Vereniging Hendrick de Keyser, Zwolle 2018, p. 80-82.*
3. [^] <https://www.bonas.nl/archiwijzer> en <https://zoeken.hetnieuweinstituut.nl/>.

Afbeelding 1 van 5

Bouwtekening uit september 1882 van I. Gosschalk, behorend bij de vergunningaanvraag voor de bouw van een villa voor Salomon Levi Cohen. Op de tekening staan alleen de voorgevel, een dwarsdoorsnede en de plattegronden van het souterrain en de bel-etage weergegeven (HCO 701-1, inv.nr. 1172, volgnummer 1895).

Afbeelding 2 van 5

Om de geplande nieuwbouw in de rooilijn te bouwen van de eerder gerealiseerde villa's aan de noordwestzijde (nrs. 4 en 5), vond er een grondruil met de gemeente plaats. Het geel gearceerde stuk grond stond de gemeente af in ruil voor het zwart gearceerde deel van het perceel. Het bestaande huis ter plaatse, waarvan alleen de contour is weergegeven, deed tijdens de bouw nog dienst als kantoor van de opzichter, maar werd uiteindelijk gesloopt (HCO 701-1, inv.nr. 1172, volgnummer 1895).

Afbeelding 3 van 5

Foto van de villabebouwing aan het Klein Wezenland van omstreeks 1890, gefotografeerd door F.W.H. Deutmann vanaf de overzijde van de stadsgracht (HCO beeldbank).

Afbeelding 4 van 5

Detail van de foto uit ca. 1890, met de in 1882-'83 gebouwde villa van de familie Cohen (HCO beeldbank).

Afbeelding 5 van 5

Foto uit ca. 1900 van de villa's aan het Klein Wezenland vanaf het noorden (HCO beeldbank).

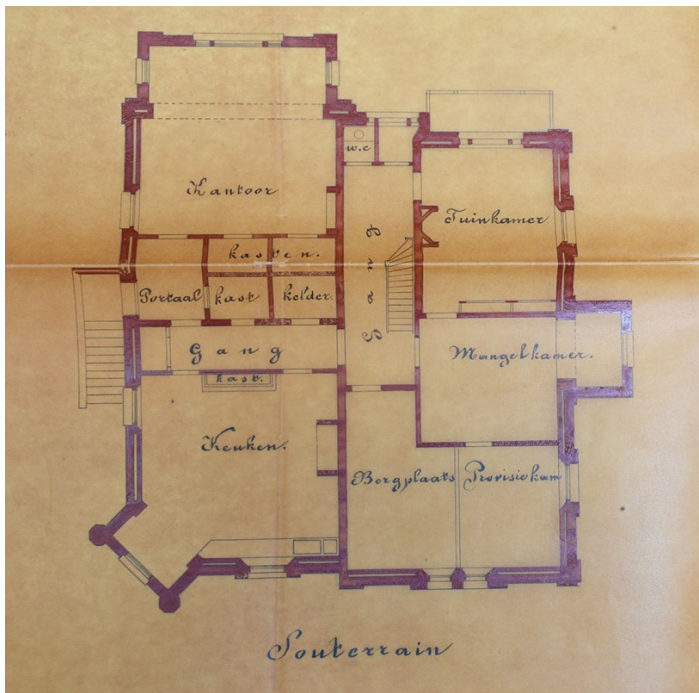
indeling

Niet alleen het exterieur uit 1882-'83 bleef gaaf bewaard, ook de huidige indeling en bijbehorende interieurafwerking (met name van het souterrain en de bel-etage) dateert voor een belangrijk deel nog uit de bouwtijd. De villa voor de familie Cohen werd gebouwd op een vrijwel vierkante plattegrond en besloeg een souterrain, bel-etage, verdieping en zolder. De oorspronkelijke (geplande) indeling van het souterrain en de bel-etage is weergegeven op de bouwtekening van Gosschalk uit 1882. Op hoofdlijnen waren de verschillende vertrekken gesitueerd rond een centraal gelegen gangstructuur waarin het trappenhuis van souterrain tot zolder werd ondergebracht. Van de gerealiseerde indeling op de eerste verdieping en zolder is geen bouwtekening gemaakt / bewaard gebleven. Er is echter wel een krantenartikel uit 1908 van de publieke verkoop beschikbaar, waarin globaal de verschillende vertrekken op deze verdiepingen staan beschreven. Hieronder volgt een beschrijving per bouwlaag van de oorspronkelijke indeling en interieurafwerking.

souterrain

Het souterrain was van oudsher van buitenaf toegankelijk via een deur in de linker zijgevel. Direct achter de deur bevond zich een portaal van waaruit men toegang had tot de centrale L-vormige gang met daarin de trap. Deze interne verbinding naar de bel-etage is eind twintigste eeuw dichtgezet. De vertrekken aan de voorzijde van het souterrain vormden het domein van het huispersoneel. Zij werkten hier in de ruime keuken en de mangelkamer en hadden de beschikking over een bergplaats en provisiekamer. De verwarmbare kamers aan de tuinzijde van het souterrain waren ingericht als kantoor en tuinkamer.

In het portaal en de gangen liggen nog de oorspronkelijke tegelvloeren, opgebouwd uit okerkleurige achthoekige en rode ruitvormige tegels in geometrisch patroon, met zwarte randtegels. De trap is uitgevoerd als naaldhouten steektrap met geprofileerde balusters en trappaal. De keuken is nog voorzien van de oorspronkelijke wandafwerking in de vorm van wit geglazuurde wandtegels. Tegen de betegelde wanden staan een aanrecht met onderkastjes en pomp, een servieskast en een keukenschouw met fornuis en oven uit de bouwtijd. De ruimte is overdekt met troggewelven tussen geprofileerde houten balken. Verder bleven in het souterrain originele paneeldeuren, schuifblinden, inbouwkasten en een tweetal brandkasten bewaard.

Afbeelding 1 van 15

Ontwerp van de plattegrond van het souterrain uit 1882 (HCO archief).

Afbeelding 2 van 15

Overzicht van het portaal in de richting van het voormalige kantoor aan de tuinzijde.

Afbeelding 3 van 15

Gang tussen de keuken en het portaal in de richting van de linker zijgevel.

Afbeelding 4 van 15

Kast in de gang tussen het portaal en de keuken tegen de linker zijgevel.

Afbeelding 5 van 15

Centrale gang met trap naar de bel-etage (dichtgezet) in de richting van de achtergevel.

Afbeelding 6 van 15

Overzicht van de keuken, linksvoor in het souterrain.

Afbeelding 7 van 15

Detail van het fornuis met oven uit 1882-'83.

Afbeelding 8 van 15

Detail van het aanrecht met onderkastjes en gootsteen met pomp uit 1882-'83.

Afbeelding 9 van 15

Detail van de servieskast in de keuken.

Afbeelding 10 van 15

Overzicht van de bergplaats c.q. stookruimte centraal aan de voorzijde van het souterrain, in de richting van de keuken.

Afbeelding 11 van 15

Bergplaats richting de rechter zijgevel. In het ontwerp uit 1882 staat de wand op de achtergrond iets verder naar voren getekend, ter plaatse van de houten balk. Dit sluit ook aan bij het verschil in vloerafwerking. Het achterste deel is voorzien van een niet afgewerkte klinkervloer. Mogelijk is de indeling later aangepast en de tussenmuur naar achteren verplaatst.

Afbeelding 12 van 15

Overzicht van de voormalige mangelkamer in de richting van de rechter zijgevel.

Afbeelding 13 van 15

Een deur in de voormalige mangelkamer leidt naar een ondiepe ruimte onder de trap van het bordes van de hoofdentree. In de ruimte bevindt zich een brandkast van Lips. Deze ruimte is niet weergegeven op het ontwerp uit 1882. Het is niet bekend of deze berging later is toegevoegd, of dat bij de bouw is afgeweken van het ontwerp.

Afbeelding 14 van 15

Overzicht van de voormalige tuinkamer, rechtsachter in het souterrain. De deuren en het venster zijn voorzien van schuifblinden.

Afbeelding 15 van 15

Overzicht van het voormalige (en huidige) kantoor, linksachter in het souterrain.

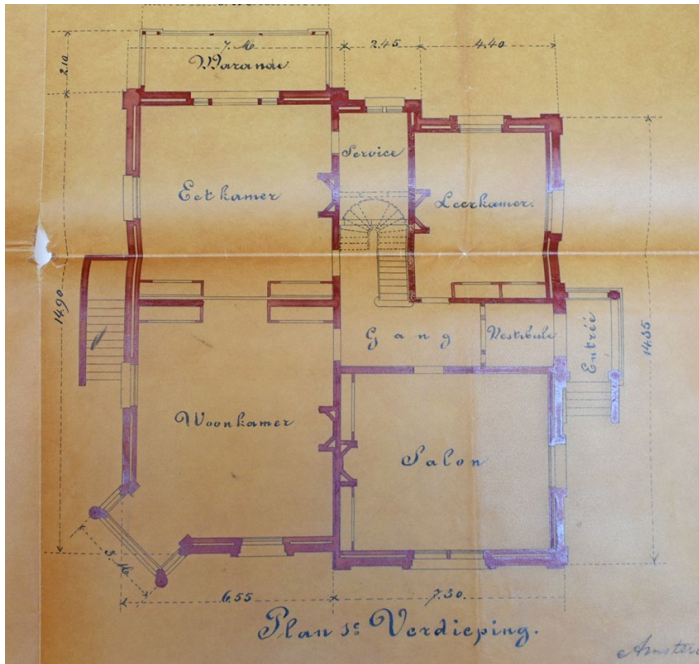
bel-etage

Het portaal van de hoofdentree leidt op de bel-etage naar een vestibule die in verbinding staat met de L-vormige, centrale hal met bordestrap naar de verdieping. De deur direct links in de hal gaf toegang tot de representatieve salon, waar gasten konden worden ontvangen. Aan de linkerzijde van de bel-etage waren de woonkamer en de eetkamer ingericht als kamers en suite. De eetkamer stond tevens in verbinding met de achtergelegen veranda/serre. Het gezin Cohen werd in de eetkamer bediend via een serviceruimte achter de verdiepingstrap. In de huidige situatie is de verbinding met de voormalige (gemoderniseerde) serviceruimte dichtgezet. Rechtsachter was op de bel-etage een 'leerkamer' of studeerkamer gesitueerd. Mogelijk was reeds bij de bouw voor dit vertrek een kleine portaal-achtige ruimte gerealiseerd.

Het grotendeels nog intacte interieur in eclectische stijl uit 1882-'83 op de bel-etage weerspiegelt de rijke materiële wooncultuur van de Zwolse elite in de late negentiende eeuw. Zo zijn de vestibule en de hal voorzien van terrazzovloeren, wanden met marmeren (en gemarmerde) lambrisering en geleed met gestucte velden en lijstwerk, stucplafonds met profiellijsten en rijk gedetailleerde tochtdeuren en deuromlijstingen.^[1] De trap naar de verdieping is uitgevoerd als naaldhouten bordestrap met geprofileerde balusters, leuning en trappaal. De verschillende vertrekken op de bel-etage zijn voorzien van zwaar gedecoreerde stucplafonds in uiteenlopende stijlen en houten lambriseringen. Verder bleven enkele schouwen, schuifblinden, inbouwkasten en de schuifdeuren van de voormalige woon- en eetkamer en suite uit de bouwtijd bewaard. De oorspronkelijke paneeldeuren zijn verwijderd, enkele deuren staan nog opgeslagen op zolder.

Footnotes

- ¹ De vloeren in de hal en op het bordes van het entreeportaal uit 1882-'83 zijn vroege voorbeelden van de toepassing van terrazzo in Nederland. Terrazzovloeren deden hun intrede in Nederlandse architectuur omstreeks 1885. Andere bekende vroege voorbeelden zijn de terrazzovloeren in het Rijksmuseum (1876-1885) in Amsterdam, Het Departement van Justitie in Den Haag (1876-1883) en het Kurhaus in Scheveningen (1885 geopend). Er is vooralsnog geen aanleiding te veronderstellen dat de terrazzovloeren in de villa niet uit de bouwtijd dateren.

Afbeelding 1 van 13

Ontwerp van de plattegrond van de bel-etage uit 1882 (HCO archief).

Afbeelding 2 van 13

Vestibule richting de in eclectische stijl gedecoreerde dubbele voordeur met gebogen bovenlicht. De wanden zijn afgewerkt met een marmeren lambrisering met daarboven gestucte velden. Onder het tapijt ligt nog de oorspronkelijke terrazzovloer.

Afbeelding 3 van 13

Overzicht van de gang/hal op de bel-etage richting de vestibule. Beide ruimten zijn van elkaar gescheiden door gedecoreerde tochtdeuren die gevuld zijn met geëtsd glas.

Afbeelding 4 van 13

Foto van de bordestrap naar de verdieping in de hal. De gestucte vlakkenverdeling op de wanden is doorgezet in het trappenhuis. Op de achtergrond is achter de trap de voormalige serviceruimte zichtbaar.

Afbeelding 5 van 13

Detail van de schuifdeur met kathedraalglas ter afsluiting van de (dichtgezette) keldertrap, gefotografeerd vanuit de voormalige serviceruimte. Deze ruimte is gemoderniseerd, maar bevat nog wel de oorspronkelijke glasdeur met zijlicht (links op de foto), beiden voorzien van geëtst glas. De lambrisering in de hal is aan deze zijde niet van marmer, maar van gemarmerd hout.

Afbeelding 6 van 13

Overzicht van de salon in de richting van de hal. De voormalige representatieve ontvangstruimte is voorzien van een gepolychromeerd en rijk gedecoreerd stucplafond met kooflijst. Verder bleven de oorspronkelijke schouw, deuromlijsting en de daarop aansluitende houten lambrisering uit 1882-'83 bewaard.

Afbeelding 7 van 13

Overzicht van de woonkamer richting de eetkamer, met oorspronkelijk stucplafond, schouw, deuromlijstingen en de en suite schuifdeuren.

Afbeelding 8 van 13

Voormalige eetkamer richting de woonkamer. Het stucplafond is hier uitgevoerd als zwaar geprofileerd cassetteplafond.

Afbeelding 9 van 13

Detail van de schouw met kolenkachel in de eetkamer uit 1882-'83. De schouw is gedecoreerd met zwartwitte tegeltjes met hoofdzakelijk klassieke voorstellingen met putti. De kachel staat op een vloertje van patroontegels en is versierd met tegeltjes die de jaargetijden symboliseren, met de Engelse opschriften 'summer', 'spring', 'autumn' en 'winter'.

Afbeelding 10 van 13

Overzicht van de eetkamer richting de serre.

Afbeelding 11 van 13

De huidige serre is aan de binnenzijde rondom voorzien van puien met gietijzeren roeden. Deze zijn aan de lange zijde uitgevoerd als schuifpuien.

Afbeelding 12 van 13

Detail van de schuifpui in de serre. Om ruimte te maken voor de langs elkaar schuivende delen zijn de pilasters aan de binnenzijde vlak uitgevoerd. Het is niet zeker of het hier om een oorspronkelijke oplossing gaat, of dat de pilasters later zijn aangepast om de nieuwe schuifpuien te kunnen installeren. In dat geval zou een oorspronkelijk open veranda kort na de bouw zijn dichtgezet. In 1908 wordt de ruimte reeds als serre aangeduid.

Afbeelding 13 van 13

Overzicht van de voormalige 'leerkamer' met (gerestaureerd) gepolychromeerd vlak stucplafond. De schouw is gemoderniseerd.

verdieping

De indeling op de verdieping volgde die van het souterrain en de bel-etage, met vier ruime vertrekken rond een centrale overloop met trappenhuis. Via het tussenbordes van de verdiepingstrap is een moderne sanitaire ruimte toegankelijk, deze is afgesloten met een tochtput die gevuld is met geëts glas uit de bouwtijd. Bij de publieke verkoop in 1908 wordt melding gemaakt van een verdieping met 'vier kamers en badkamer'. Deze badkamer bevond zich aan de rechterzijde boven de vestibule. In de huidige situatie is deze ruimte nog altijd afgewerkt met wit geglazuurde wandtegeltjes met blauwe randtegels die uit de late negentiende- of uit de vroege twintigste eeuw dateren.

Het interieur van de verdieping en zolderverdieping is in verhouding tot dat van het souterrain en de bel-etage meer aan verandering onderhevig geweest. Aan de hand van de bewaard gebleven onderdelen, waaronder stucplafonds, deuromlijstingen en lambrisering, is duidelijk zichtbaar dat de interieurafwerking op de verdiepingen een stuk soberder was uitgevoerd.

zolderverdieping

De zolder was in 1908 ingedeeld met een 'kamer, twee dienstbodekamers en [een] zolder'. De kamers waren zeer waarschijnlijk aan de voorzijde en rechterzijde gesitueerd. De huidige ruimte linksachter was oorspronkelijk waarschijnlijk een open zolderruimte. Het vertrek rechts aan de voorzijde ontving een ruime hoeveelheid daglicht via twee rondboogvensters met stolpramen in de geveltop aan de Van Roijensingel en een forse dakkapel met fronton in het rechter dakschild. Blijkens de bewaard gebleven kachelnis was de kamer verwarmbaar. De dakkapel was aan de binnenzijde met kraalschroten afgewerkt en benut als zitje met een rondlopende vensterbank.

Op de zolderverdieping zijn verder nog meerdere oude veegluikjes aanwezig. Via deze luiken kon de schoorsteenveger de verschillende rookkanalen vegen.

W. C. VAN REEDE, Noiaris te Zwolle, zal op Dinsdag 3 Maart a.s., des middags om 12 uur, in het Odeon te Zwolle, doen inzetten en veertien dagen later, terzelfder uur en plaats, publiek verkoopen, ten verzoeken van de familie COHEN:

A. Eene Villa,

op prachtige stand aan het Kleine Weezenland te Zwolle, kad. sectie G no. 3829, groot 31.47 aren, met een onverdeeld aandeel in den weg genaamd de Roode Poort no. 1918, groot 5.30 aren, en een gedeelte weg no. 1083, groot 5.25 aren.

Het naar de eischen des tijds ingericht, uitmuntend onderhouden en van alle gewenschte commoditeiten voorzien heerenhuis bevat:

Sousterain: tuinkamer, groot kantoor met brandkluis, keuken, mangelkamer, provisiekamer, kelders en bergplaatsen.

Bel-étage: vier kamers, waarvan twee en suite, serre en dienkamer.

Eerste-étage: vier kamers en badkamer.

Tweede-étage: kamer, twee dienstbodenkamers en zolder.

In den tuin: groote koepel, bloemen- en druivenkas, kippenhok, en vele fijne vruchtboomen.

Deze villa zal worden geveild in 3 perceelen, op het terrein uitgebakend, als:

Perceel 1. Heerenhuis met tuin en gedeelte weg, groot 11.40 aren.

Perceel 2. Tuin aan het Weezenland met koepel, groot 7.00 aren.

Perceel 3. Tuin aan het Weezenland met bloemen- en druivenkas en kippenhok, groot 16.88 aren.

De perceelen 2 en 3 hebben ieder een gevelbreedte langs het Weezenland van 14½ M.

Afbeelding 1 van 13

Persbericht van de publieke verkoop van de villa van de familie Cohen, gepubliceerd in de Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant van 28 februari 1908 (www.delpher.nl).

Afbeelding 2 van 13

Zicht op de met geëtsd glas gevulde tochtput op het tussenbordes van het trappenhuis.

Afbeelding 3 van 13

Gang op de verdieping.

Afbeelding 4 van 13

Vertrek rechtsvoor op de verdieping. De bewaard gebleven stucplafonds op de verdieping zijn een stuk soberder vormgegeven dan de plafonds op de bel-etage en zijn alleen van een profiellijst voorzien.

Afbeelding 5 van 13

Vertrek linksachter op de verdieping met oorspronkelijk stucplafond en boven de deur een bovenlicht met roedeverdeling, gevuld met kathedraalglas.

Afbeelding 6 van 13

Voormalige badkamer rechts op de eerste verdieping. De ruimte is nog afgewerkt met geglazuurde witte en blauwe wandtegeltjes.

Afbeelding 7 van 13

De overloop van de zolderverdieping krijgt licht via een met kathedraalglas gevuld, houten legraam in het afgeplatte schilddak.

Afbeelding 8 van 13

Overzicht van het vertrek rechtsvoor op de zolderverdieping. Links naast het zitje in de dakkapel bevindt zich een kachelnis.

Afbeelding 9 van 13

Vertrek linksvoor op de zolderverdieping, met links een dakkapel en rechts de toegang tot de loggia van de hoektoren.

Afbeelding 10 van 13

Detail van de toegang tot de loggia of opengewerkte bekroning van de hoektoren.

Afbeelding 11 van 13

De zolderruimte linksachter was voorzien van een veelzijdige dakkapel. In deze ruimte zijn tevens de kreupele stijlen van de kapconstructie in het zicht.

Afbeelding 12 van 13

In de verschillende zolderruimten zijn meerdere veegluikjes bewaard gebleven. Op de foto de veegluikjes naast de laddertrap die naar de zolderruimte boven de ingetimmerde kamers leidt.

Afbeelding 13 van 13

Overzicht van de zolderruimte boven de op de zolderverdieping ingetimmerde kamers. De kapconstructie bestaat uit een beschoten naaldhouten gordingenkap die ondersteund wordt door naaldhouten dekbalkgebinten met kreupele stijlen.

1908-1940 Verkoop en kleinschalige veranderingen

Na het vertrek van de familie Cohen in 1906 is de villa aan de Burgemeester van Roijensingel nog door twee families bewoond. In 1908 werd de villa gekocht door rechter mr. P.A. Sichterman en vanaf 1929 woonde hier het gezin van advocaat J.A. Willinge-Gratama. Grootschalige verbouwingen bleven voor zover bekend uit. Er vonden enkele kleinschalige veranderingen plaats, waaronder het realiseren van een keuken op de verdieping en het wijzigen van de indeling bij de voormalige studeerkamer op de bel-etage. *Lees verder...*

de families Sichterman en Willinge-Gratama

De familie Cohen bleef, ook na de dood van vader Salomon Levi in 1891, tot 1906 aan de Van Roijensingel wonen. In 1908 werd het ten overstaan van notaris W.C. van Reede per openbare veiling verkocht. De meestbiedende was mr. Paulus Cornelius Adriaan Sichterman (1855-1929), die met zijn gezin de villa betrok. Hij was afkomstig uit een vooraanstaande Zwolse rechtersfamilie en op dat moment vice-president bij de arrondissementsrechtbank in Zwolle.

Na het overlijden van P.C.A. Sichterman in 1929 kwam de jonge advocaat mr. Jan Albert Willinge Gratama met zijn gezin in de villa te wonen. Hij hield hier tevens kantoor. Naast zijn benoeming als advocaat was Gratama tevens secretaris van het Waterschap Mastenbroek, directeur van de Spoorwegmaatschappij Zwolle-Blokzijl en secretaris van de Algemene Vergadering van de Maatschappij van Nijverheid te Zwolle. Zijn zoon Sibrand werd in 1937 compagnon van het advocatenkantoor dat tot in de jaren tachtig van de twintigste eeuw in de villa aan de Van Roijensingel gevestigd bleef. Uiteindelijk verkocht Sibrand Willinge Gratama het pand aan Vastgoed Zwolle BV.^[1]

veranderingen in het interbellum

De verbouwingen van de villa sinds de bouw in 1882-'83 waren gezien de bewaard gebleven indeling en interieurafwerking relatief kleinschalig. Hoewel in het bouwdoosje van het pand geen verbouwingen uit de eerste helft van de twintigste eeuw bewaard zijn gebleven, zal er in deze periode een aantal modernisering doorgevoerd zijn. De villa kreeg centrale verwarming en op de verdieping werd omstreeks 1930 aan de linkerkant een klein vertrek gerealiseerd. De ruimte werd voorzien van een nieuw venster met glas-in-lood, afgewerkt met okergele en zwart geglazuurde wandtegels en was vermoedelijk in gebruik als keuken. Op enig moment werd tevens ter plaatse van het 'blind venster' rechts in de rechter zijgevel op de verdieping een raam geplaatst.

Twee andere noemenswaardige veranderingen betreffen de verhoging van het voetmuurtje van het hekwerk aan de Burgemeester van Roijensingel en het realiseren van een toilet bij de voormalige studeerkamer op de bel-etage. Deze veranderingen zijn lastig te dateren, maar hebben mogelijk al in de eerste helft van de twintigste eeuw plaatsgevonden.

Footnotes

- ¹ [D.J. Rouwenhorst, *Het cultureel erfgoed van Vastgoed Zwolle: karakteristieke huizen in Noord- en Oost-Nederland*, Zwolle 1999, p. 21-25.](#)

Afbeelding 1 van 3

Wandafwerking in de voormalige keuken, huidige pantry, links op de verdieping.

Afbeelding 2 van 3

Op enig moment is de portaal-achtige ruimte bij de voormalige studeerkamer aan de rechterzijde een stuk verkleind om ruimte te maken voor een toilet.

Afbeelding 3 van 3

Aan de voorzijde en linkerkzijde van het huis is de oorspronkelijke voetmuur (oranjerode baksteen) later verhoogd (bruin metselwerk), waarna het bestaande hekwerk werd herplaatst.

1990 Modernisering en verhuur

In 1990 vond de meest recente modernisering van het pand plaatst. De trap van bel-etage naar souterrain werd dichtgezet en diverse vertrekken werden voorzien van nieuwe wand-, plafond- en vloerafwerking. *Lees verder...*

modernisering in 1990

De meest recente veranderingen in en aan het gebouw hebben plaatsgevonden onder Vastgoed Zwolle BV in 1990. Na de verbouwing betrokken per bouwlaag verschillende bedrijven/organisaties het pand. Ten behoeve van het separate gebruik van het souterrain werd de interne trapopgang naar de bel-etage dichtgezet. Onder de werkzaamheden viel verder de modernisering van de invulling van de meeste ramen en buitendeuren van het souterrain, de begane grond en de verdieping. Ook zijn een aantal dakkapellen gemoderniseerd en plaatste men in het linker dakschild drie nieuwe dakramen. In het interieur werden meerdere ruimten voorzien van nieuwe plafond-, vloer- en wandafwerking. Hier en daar werden tevens nieuwe schouwen en inbouwkasten geplaatst. Verder zijn op diverse plaatsen de oorspronkelijke paneeldeuren verwijderd (opgeslagen op zolder) en vervangen door moderne glasdeuren. Tot slot zijn destijds de sanitaire ruimten en de voormalige serviceruimte achter de trap op de bel-etage gemoderniseerd.

Afbeelding 1 van 6

Overzicht van de ruimte linksachter in het souterrain. De grote nis aan de rechterkant is ontstaan na het verwijderen van twee oorspronkelijke inbouwkasten ter plaatse.

Afbeelding 2 van 6

De voormalige serviceruimte achter de trap op de bel-etage is modern afgewerkt.

Afbeelding 3 van 6

Gemoderniseerde sanitaire ruimte op het tussenbordes van de verdiepingstrap.

Afbeelding 4 van 6

Overzicht van het vertrek linksvoor op de verdieping, met vernieuwd plafond en moderne (historiserende) schouw.

Afbeelding 5 van 6

Overzicht van het vertrek rechtsachter op de verdieping.

Afbeelding 6 van 6

De in 1990 gemoderniseerde ruimte linksachter op de zolderverdieping, links de nieuwe dakramen.

Waardestelling

samenvatting van de bouwgeschiedenis

Burgemeester van Roijensingel 6 in Zwolle is in 1882-'83 gebouwd als woning voor het gezin van de rijke joodse handelaar Salomon Levi Cohen. De landelijk zeer bekende architect Isaak Gosschalk, tevens een volle neef van de vrouw van Cohen, ontwierp aan het Klein Wezenland een stadsvilla in eclectische stijl. De zeer uitbundige decoraties in het exterieur en interieur ontleenen hoofdzakelijk invloeden aan de neo-Hollandse en neo-Franse renaissance. Voor de bouw van de villa's aan de huidige Van Roijensingel lagen aan de overzijde van de stadsgracht meerdere luthoven met tuinhuisjes en koepeltjes. Zowel het oorspronkelijke exterieur van de villa, als de indeling van het interieur en een groot deel van de bijbehorende interieurafwerking uit de bouwtijd zijn tot op heden bewaard gebleven.

Latere veranderingen waren relatief kleinschalig van aard. Zo werd omstreeks 1930 een keuken links op de verdieping gerealiseerd, werden in de linker zijgevel ter hoogte van het souterrain en de verdieping enkele nieuwe vensters geplaatst en wijzigde de indeling bij de voormalige studeerkamer op de bel-etage. In 1990 vond de meest recente modernisering van het pand plaats. De trap van de bel-etage naar het souterrain werd dichtgezet en meerdere vertrekken kregen een moderne wand-, plafond- en vloerafwerking.

BURGEMEESTER VAN ROIJENSINGEL 6 in ZWOLLE

Faseringsplattegrond

Afbeelding 1 van 4

Faseringsplattegrond van het souterrain. De kruizen geven de datering weer van de plafonds. De licht gearceerde delen duiden op de datering van de vloerafwerking.

BURGEMEESTER VAN ROIJENSINGEL 6 in ZWOLLE

Faseringsplattegrond

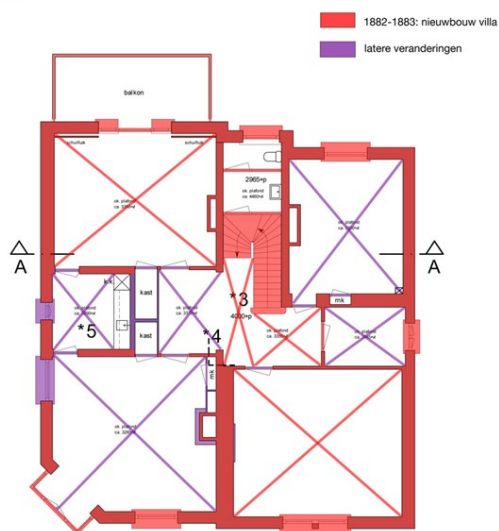
begane grond

Afbeelding 2 van 4

Faseringsplattegrond van de bel-etage. De kruizen geven de datering weer van de plafonds. De licht gearceerde delen duiden op de datering van de vloerafwerking.

BURGEMEESTER VAN ROIJENSINGEL 6 in ZWOLLE

Faseringsplattegrond

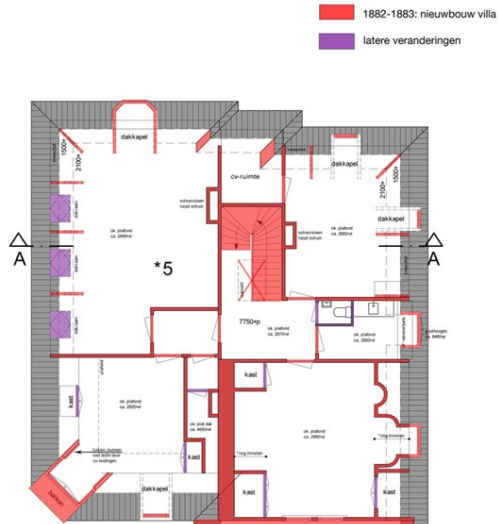
1e verdieping

Afbeelding 3 van 4

Faseringsplattegrond van de verdieping. De kruizen geven de datering weer van de plafonds.

BURGEMEESTER VAN ROIJENSINGEL 6 in ZWOLLE

Faseringsplattegrond

2e verdieping

Afbeelding 4 van 4

Faseringsplattegrond van de zolderverdieping.

waardestelling

De cultuurhistorische waardestelling van de villa is volgens de Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek onderverdeeld in een aantal deelwaardestellingen: algemene historische waarden en waarden vanuit de gebruikshistorie, ensemblewaarden en stedenbouwkundige waarden, architectuurhistorische waarden en bouwhistorische waarden. Daarnaast zijn zowel de bouwfaserings- als de waardering visueel gepresenteerd op ingekleurde plattegronden van het gebouw. De afgebeelde plattegronden zijn tevens in hogere resolutie te downloaden.

Waarderingsplattegronden

blauw: hoge monumentwaarden, van cruciaal belang voor de structuur en/of de betekenis van het object.

groen: positieve monumentwaarden, van belang voor de structuur en/of de betekenis van het object.

geel: indifferente monumentwaarden, van relatief weinig belang voor de structuur en/of de betekenis van het object.

kruizen: monumentwaarden van plafond

lichte arcering: monumentwaarden van vloerafwerking

algemene historische waarden en waarden vanuit de gebruikshistorie

- De villa vormt een tastbare herinnering aan de ontwikkeling van dit stadsdeel na de jaren zestig van de negentiende eeuw, toen adel, hoge ambtenaren en rijke handelaren zich hier in het groen vestigden tussen de binnenstad en het station.
- Het pand is van belang vanwege de sterke herkenbaarheid van het historisch gebruik als voornamelijk woonhuis. Het bouwvolume, het zorgvuldig en rijk vormgegeven exterieur en de gaaf bewaard gebleven indeling en interieurafwerking bieden een zeer waardevol inzicht in de materiële wooncultuur van de sociale elite in Zwolle aan het eind van de negentiende eeuw. Het uitzonderlijk gaaf bewaard gebleven interieur in het souterrain en op de bel-etage en details als de veegluiken op zolder dragen in hoge mate bij aan deze historische beleving.
- Uit de vormgeving en interieurafwerking op de verschillende verdiepingen is een duidelijke hiërarchie te herleiden tussen huishouden (souterrain en zolder), representatieve kamers (bel-etage) en privé slaap- en woonvertrekken (verdieping).

ensemblewaarden en stedenbouwkundige waarden

- Burgemeester van Roijensingel 6 is van grote historisch-stedenbouwkundige waarde als wezenlijk onderdeel van het gaaf bewaard gebleven ensemble van villabebouwing langs de stadsgracht uit de tweede helft van de negentiende eeuw.
- Het pand heeft een beeldbepalende ligging binnen het beschermd stadsgezicht aan de singel en is tevens van belang vanwege de sterke historisch-ruimtelijke relatie met de direct aangrenzende buitenruimte: een ruime groene achtertuin en een ondiepe voortuin, afgezet met een ijzeren sierhek uit de bouwtijd.

architectuurhistorische waarden

- Burgemeester van Roijensingel 6 is van belang als uitzonderlijk gaaf bewaard en herkenbaar voorbeeld van een villa uit de jaren tachtig van de negentiende eeuw, gebouwd in eclectische stijl met hoofdzakelijk invloeden uit de neo-Hollandse en neo-Franse renaissance. Behoudens de modernisering van dakkapellen, drie nieuw aangebrachte dakramen en enkele later geplaatste vensters bleef het historische exterieur zeer gaaf bewaard, met oorspronkelijke gevelindeling, vensters, entreeportaal, erker/hoektoeren en serre.

- de villa is van architectuurhistorisch belang als zeldzaam ontwerp van de landelijk zeer bekende architect Isaak Gosschalk in Zwolle. De uniciteit wordt verder versterkt door de directe familierelatie tussen de uit Amsterdam afkomstige architect en de Zwolse bouwheer.
- Het pand vertegenwoordigt een zeer hoge architectuurhistorische waarde vanwege de uitzonderlijk gaaf bewaard gebleven indeling uit 1882-'83 met bijbehorende interieuronderdelen en interieurafwerking. Hierbij gaat het onder meer om een volledig betegelde keuken van museale kwaliteit in het souterrain met fornuis, aanrecht met pomp en servieskast. Verder tegel- en terrazzovloeren, trappen, stucplafonds, decoratief stucwerk op de wanden, marmeren en houten lambriseringen, schouwen, kachel in de voormalige eetkamer, wandtegels in de voormalige badkamer, paneeldeuren, tochtdeuren, deur- en raamomlijstingen, vensterbanken en schuifblinden. Deze onderdelen vormen een samenhangend en waardevol historisch interieurenssemble uit de late negentiende eeuw.
- de latere historische toevoegingen, zoals de wandtegels in de keuken op de verdieping en enkele vensters in de linker zijgevel, hebben een positieve monumentwaarde vanwege de afleesbaarheid van de bouwgeschiedenis.

bouwhistorische waarden

- De bouwhistorische waarden van de villa zijn hoofdzakelijk gelegen in de gaaf bewaard gebleven constructieve onderdelen uit de bouwtijd, waaronder de reeds genoemde gevels, de naaldhouten kapconstructie, binnen- en buitentrappen en de troggewelven van de keuken in het souterrain. De constructie van de verdiegings- en zoldervloer is niet in het zicht.
- De historische constructie van de houten serre, met houten schuifpuien met gietijzefren roeden, verdient speciale vermelding vanwege het materiaalgebruik en de geschiedenis van de bouwtechniek.
- De verschillende rookkanalen ter plaatse van oorspronkelijke en verdwenen schouwen zijn van belang voor de afleesbaarheid van de bouwgeschiedenis en de herkenbaarheid van de historische indeling.

advies en aanbevelingen

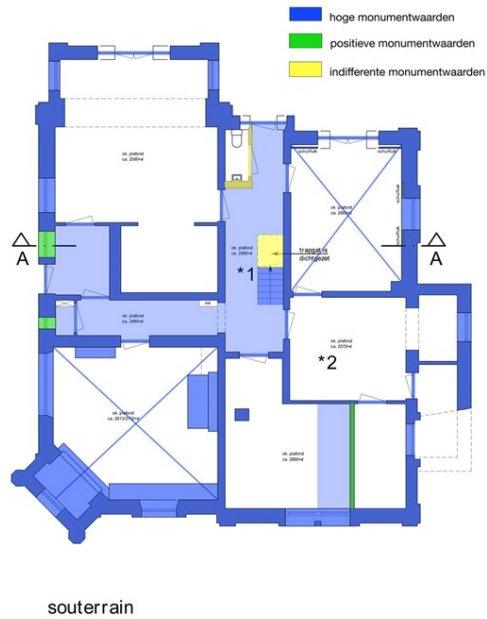
Een villa uit de late negentiende eeuw met een grotendeels oorspronkelijk exterieur én interieur is inmiddels zeer zeldzaam en vertegenwoordigt daarom een hoge monumentale waarde. De gaaf bewaard gebleven gevels en hoofdstructuur levert waarderingsplattengronden op die hoofdzakelijk blauw gekleurd zijn. De hoge architectuurhistorische waarde van het interieur geeft vanuit cultuurhistorisch oogpunt aanleiding om toekomstige veranderingen zoveel mogelijk te laten plaatsvinden binnen de oorspronkelijke indeling uit 1882-'83. Dit geldt zeker voor het souterrain en de bel-etage, omdat de oorspronkelijke indeling daar vrijwel overal nog gekoppeld is aan de bijbehorende interieurafwerking uit de bouwtijd.

Op de verdieping en zolderverdieping is de transformatieruimte vanuit cultuurhistorisch oogpunt wat groter. Ook hier bleef de oorspronkelijke indeling grotendeels bewaard, maar is de historische interieurafwerking op verschillende plaatsen gemoderniseerd.

Daar waar de historische indeling verstoord is, bieden toekomstige verbouwingen mogelijkheden om de oorspronkelijke structuur te herstellen of te versterken. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het heropenen van het trapgat van souterrain naar bel-etage of het (in situ) herplaatsen van de op zolder opgeslagen paneeldeuren.

Bij noodzakelijk herstel van het exterieur, is speciale aandacht gewenst voor de materialisering en detaillering van de authentieke dakbedekkingen, dakgoten, decoraties, kozijnen, ramen en deuren.

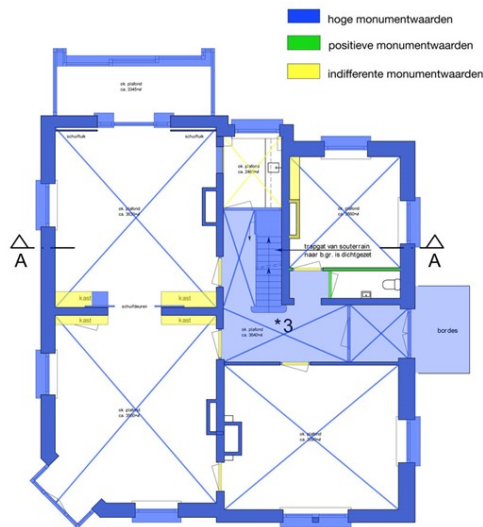
BURGEMEESTER VAN ROIJENSINGEL 6 in ZWOLLE Waarderingsplattegrond

Afbeelding 1 van 4

Waarderingsplattegrond van het souterrain. De kruisen geven de monumentwaarden weer van de plafonds. De licht gearceerde delen duiden op de monumentwaarden van de vloerafwerking.

BURGEMEESTER VAN ROIJENSINGEL 6 in ZWOLLE
Faseringsplattegrond

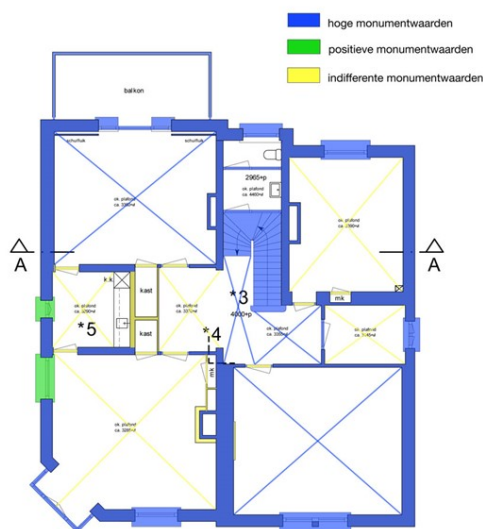

begane grond

Afbeelding 2 van 4

Waarderingsplattegrond van de bel-etage. De kruizen geven de monumentwaarden weer van de plafonds. De licht gearceerde delen duiden op de monumentwaarden van de vloerafwerking.

BURGEMEESTER VAN ROIJENSINGEL 6 in ZWOLLE
Faseringsplattegrond

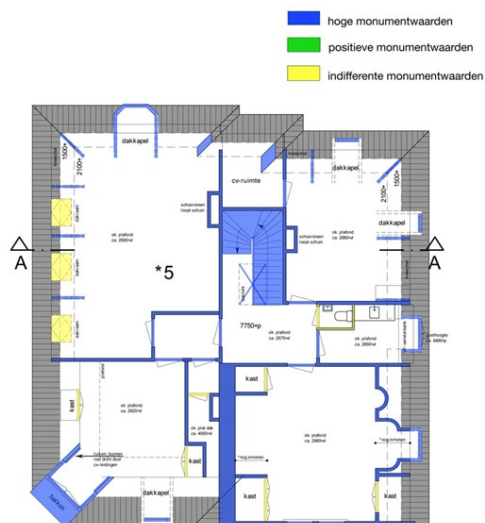
1e verdieping

Afbeelding 3 van 4

Waarderingsplattegrond van de verdieping. De kruizen geven de monumentwaarden weer van de plafonds.

BURGEMEESTER VAN ROIJENSINGEL 6 in ZWOLLE

Faseringsplattegrond

2e verdieping

Afbeelding 4 van 4

Waarderingsplattegrond van de zolderverdieping. De kruizen geven de monumentwaarden weer van de plafonds.

Downloads

Bijlagen

Klik hieronder op de titel van een PDF of afbeelding om deze te bekijken/downloaden.

- [Rijksmonumentenregister beschrijving](#)
- [Bronnen en literatuur](#)
- [Faseringsplattegronden](#)
- [Waarderingsplattegronden](#)

Colofon

Burgemeester van Roijensingel 6 in Zwolle

bouwhistorische verkenning

ARCX-rapport 0987

© ARCX monumentenzorg en cultuurhistorie, 13 juli 2021

Onderzoek

ARCX, monumentenzorg en cultuurhistorie

Bergstraat 41

6981DB Doesburg

www.arcx.nl

+31(0)313 650190

i.s.m. Belfort Bureau voor Cultuurhistorie en Monumenten, Doetinchem

Opdrachtgever

Lenferink Groep

Archiefonderzoek

Peter Boer

Veldwerk en rapportage

Peter Boer en Jacco Vromen

ARCX aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.